

Aan de Voorzitter
van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Internationale Zaken

Rijnstraat 8
Postbus 30945
2500 GX Den Haag
Interne postcode 670
www.vrom.nl

Datum 27 januari 2010
Betreft Onjuiste informatie over gletsjers in de Himalaya in het Vierde Assessment rapport van IPCC

Geachte voorzitter,

Naar aanleiding van de verontrustende berichten in de media van de afgelopen weken over de fouten in de paragraaf over Himalayagletsjers in het Vierde Assessment van IPCC, stuur ik u hierbij informatie over de toedracht daarvan en mijn reactie daarop.

De tekst die deze fouten bevat (Werkgroep II bijdrage aan AR4, paragraaf 10.6.2, p. 493) luidt als volgt: *“Glaciers in the Himalaya are receding faster than in any other part of the world (see Table 10.9) and, if the present rate continues, the likelihood of them disappearing by the year 2035 and perhaps sooner is very high if the Earth keeps warming at the current rate. Its total area will likely shrink from the present 500,000 to 100,000 km² by the year 2035 (WWF, 2005).”*

De oorspronkelijke bron van deze informatie is een artikel van UNESCO uit 1996, daarin staat dat 80% van de gletsjers in de Himalaya verdwenen zal zijn in het jaar 2350. Dit is verkeerd geciteerd in het genoemde WWF rapport, dat niet gereviewd is. Dit rapport is de bron van de onjuiste bewering dat de gletsjers verdwenen zouden zijn in 2035. Ook onjuist is de bewering dat de hoeveelheid landijs in de Himalaya af zou nemen van 500.000 km² tot 100.000 km². De aangehaalde 500.000 km² is het totale landijsoppervlak op aarde. Overigens in de alinea ervoor staat correct vermeld dat de langste gletsjer in de Himalaya (30,2 km) jaarlijks 23 meter korter wordt. Uit deze informatie blijkt dat de gletsjers in 2035 niet verdwenen kunnen zijn. Tot slot staat er ook nog een fout in tabel genoemde Table 10.9 op p. 494 waar deze tabel zou moeten vermelden dat de jaarlijkse terugtrekking van een andere gletsjer niet 135,2 m maar 23,5 m is.

De procedures van IPCC zijn erop gericht een zorgvuldige weergave van de stand van de kennis te geven. De rapporten van IPCC kennen een zeer grondig beoordelingsproces om periodiek tot goed onderbouwde wetenschappelijke uitspraken over het klimaat te komen. Het is duidelijk dat in dit geval fouten zijn gemaakt en het beoordelingsproces heeft gefaald.

Om te beginnen wordt er in de IPCC-rapporten bij voorkeur geen gebruik gemaakt van niet gereviewde ‘grijze’ literatuur, zoals het WWF-rapport. Vervolgens zijn de commentaren¹ van verschillende wetenschappers (als onderdeel van de zogenoemde *expert review*) wel geregistreerd maar niet gehonoreerd. In de daaropvolgende *government review* heeft Japan over de bewering dat de gletsjers

---

¹ Alle commentaren op conceptrapporten en de reactie van de auteurs daarop zijn beschikbaar op de website van IPCC.

verdwenen zijn in 2035 in het tweede concept van de tekst opmerkingen gemaakt. Daarop is aangeven door de auteurs dat dit in de eindversie zou worden meegenomen, maar dit is vervolgens niet gebeurd. De review editors van het hoofdstuk, die speciaal zijn aangesteld om te bewaken dat de auteurs zorgvuldig omgaan met de commentaren, hebben deze omissie niet opgemerkt. Tot slot is in de beleidsamenvatting op initiatief van Japan de constatering over de Himalayagletsjers wel gecorrigeerd. Deze correctie had ook doorgevoerd moeten worden in de hoofdtekst, maar de zogenoemde Technical Support Unit van Werkgroep II heeft dat niet gedaan.

Internationale Zaken

Datum
27 januari 2010

Het IPCC heeft op 20 januari een verklaring uitgegeven waarin de alinea met de geconstateerde fouten is herroepen. IPCC geeft daarin aan dat de procedures in dit geval niet goed zijn toegepast, hetgeen een absolute voorwaarde is om de hoge kwaliteit van de IPCC producten te kunnen handhaven.

Ik vind het verontrustend dat deze fouten zijn gemaakt. IPCC zal dit geschonden vertrouwen moeten herstellen. Ik zal het IPCC per brief verzoeken de werkwijze van IPCC tegen het licht te houden. Ten eerste moet worden nagegaan of er nog meer wetenschappelijke commentaren niet volgens de geldende procedures zijn verwerkt. Ten tweede moet zorgvuldig worden bekeken of, en zo ja hoe, de procedures kunnen worden verbeterd en hoe kan worden zeker gesteld dat deze ook daadwerkelijk worden gevolgd. Deze voorstellen zouden tijdens de eerstvolgende vergadering door de landen die lid zijn van het IPCC moeten worden goedgekeurd.

Het is aan het IPCC te danken dat we op mondiale schaal overeenstemming bereiken over de wetenschappelijke kennis die de basis vormt van internationale afspraken over het beperken van klimaatverandering. Het IPCC moet boven elke twijfel verheven zijn. Daarom moeten er snel adequate maatregelen worden genomen zodat dergelijke fouten in de toekomst voorkomen kunnen worden. Deze kwestie doet echter niets af aan hoofdconclusie van het AR4 dat klimaatverandering zich in een onrustbarend tempo voltrekt en zeer waarschijnlijk voor het grootste deel wordt veroorzaakt door de mens.

Hoogachtend,

De Minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijk Ordening en Milieubeheer,

Dr. Jacqueline Cramer